സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ: ഭാഗം IX

കെ. ദാമോദരൻ

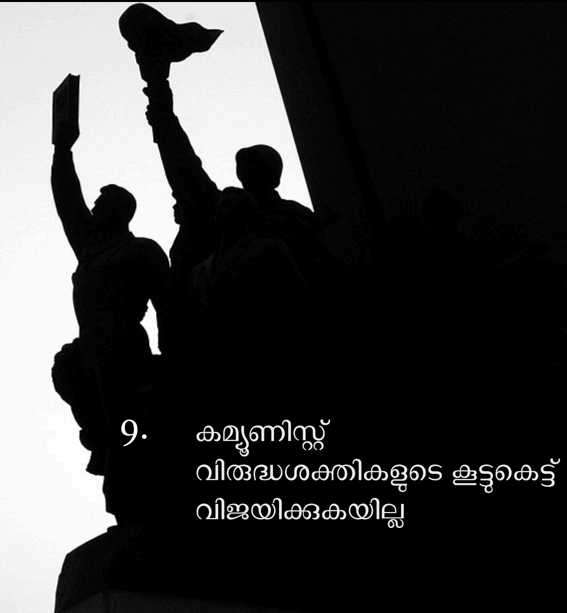

9. കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരുദ്ധശക്തികളുടെ കൂട്ടുകെട്ട് വിജയിക്കുകയില്ല

സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ: ഭാഗം IX

കെ. ദാമോദരൻ

(മലയാളം: രാഷ്ട്രീയം, ചരിത്രം)

കെ. ദാമോദരൻ എഡിറ്റോറിയൽ കമ്മിറ്റി

- ആന്റണി തോമസ്
- സി. എൻ. ജയദേവൻ
- എം. പി. അച്യുതൻ
- ഐ. വി. ശശാങ്കൻ
- ഡോ. വള്ളിക്കാവ് മോഹൻദാസ്

© 2009–2020 Prabhatham Printing & Publishing Co. (P) Ltd., Trivandrum, owned by Communist Party of India, Trivandrum.

Printed editions published by Prabhatham Printing & Publishing Co. (P) Ltd.

First published in print media 2009.

The electronic versions are released under the provisions of Creative Commons Attribution By Share Alike license for free download and usage.

The electronic versions were generated from sources marked up in LaTeX in a computer running GNU/LINUX operating system. PDF was typeset using XeTeX from TeXLive 2020. The base font used was traditional script of Rachana, contributed by KH Hussain, et al. and maintained by Rachana Institute of Typography. The font used for Latin script was Linux Libertine developed by Philipp H. Poll.

Cover: Mansu Hill Grand Monument, a picture of sculpture by Jennybento. The image is taken from Wikimedia Commons and is gratefully acknowledged.

Sayahna Foundation

JWRA 34, Jagathy, Trivandrum, India 695014

URL: www.sayahna.org

ഉള്ളടക്കം

9 കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരുദ്ധശക്തികളുടെ കൂട്ടുകെട്ട് വിജയിക്കുകയില്ല. 1

1 വിമോചനസമരം ന്യായീകരിക്കപ്പെട്ടുവോ? 2

2 പാർട്ടിയുടെ സ്വാധീനശക്തി വളരുന്നു 3

3 സ്വന്തമായ ശക്തി കുറയുന്നു 4

4 ബൂർഷ്വാസിയുടെ ധാർമ്മികാധഃപതനം 5

5 നിഷേധാത്മകമായ വോട്ടുകൾ 6

6 കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധം വിജയിക്കുകയില്ല 7

9

കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരുദ്ധശക്തികളുടെ കൂട്ടുകെട്ട് വിജയിക്കുകയില്ല

കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി ഭൂരിപക്ഷം സീറ്റുകൾ നേടിക്കൊണ്ട് വീണ്ടും കേരളത്തിലൊരു മന്ത്രിസഭയുണ്ടാക്കുമെന്ന് ലക്ഷക്കണക്കിലുള്ള ജനങ്ങൾ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. പക്ഷേ, അവരുടെ ആഗ്രഹവും പ്രതീക്ഷയും സഫലമായില്ല. തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാർ പരാജയപ്പെടുകയാണ് ചെയ്തത്. 1957-ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ 65 സീറ്റുകൾ കിട്ടിയേടത്ത് ഇക്കുറി 29 സീറ്റുകൾ മാത്രമേ കിട്ടിയുള്ളു. പതിനൊന്നു മുൻമന്ത്രിമാരിൽ ഏഴുപേരും തോറ്റു കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ ശക്തിദുർഗ്ഗങ്ങളെന്നു കരുതപ്പെട്ടിരുന്ന ചില നിയോജകമണ്ഡലങ്ങളിൽപ്പോലും ജയിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. അപ്രതീക്ഷിതമായ ഈ പരാജയത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ കാരണങ്ങളെപ്പറ്റി കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയും പാർട്ടിക്കു പിന്തുണ നല്കിയ ജനവിഭാഗങ്ങളും സ്വയം വിമർശനപരമായി പരിശോധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്.

എന്നാൽ, ഇന്ത്യയ്ക്കകത്തും പുറത്തുമുള്ള പിന്തിരിപ്പൻ ശക്തികളും അവരുടെ പത്രങ്ങളും വളരെ കരുതലോടുകൂടിയാണ് തങ്ങളുടെ സന്തോഷം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്. തിരഞ്ഞെടുപ്പുഫലങ്ങൾ വലിയ ആഹ്ലാദത്തിനൊന്നും വക നൽകുന്നില്ലെന്നാണവർ പറയുന്നത്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്കു കിട്ടിയ സീറ്റുകളുടെ എണ്ണം കുറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും വോട്ടുകളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്ന് അവർ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ ശക്തി യഥാർത്ഥത്തിൽ കുറയുകയല്ല, വർദ്ധിക്കുകയാണ് ചെയ്തിട്ടുള്ളതെന്ന് അവർ നെഞ്ഞത്തടിച്ചു നിലവിളിക്കുന്നു!

‘വിമോചന’സമരത്തിലും, തുടർന്നു നടന്ന പൊതുതിരഞ്ഞെടുപ്പിലും നേതൃത്വപരമായ ഒരു പ്രധാന പങ്കു വഹിച്ച കേരളത്തിലെ കത്തോലിക്കാപൌരോഹിത്യത്തിന്റെ നാവായ ‘ദീപിക’ കേഴുന്നതിങ്ങിനെയാണ്: ‘കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്ക് നിയമസഭയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഭൂരിപക്ഷം അവസാനിച്ചു എങ്കിലും, കേരളത്തിലെ വിവിധ രാഷ്ട്രീയകക്ഷികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ രണ്ടാമത്തെ സ്ഥാനം ഇന്നും കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്കാണുള്ളത്. കമ്യൂണുകൾ അധികാരത്തിൽ വരുന്നതിനു എത്രയോ മുമ്പുമുതൽ ഈ ജനാധിപത്യവിരുദ്ധ ആശയത്തെ എതിർത്തുകൊണ്ടിരുന്നവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ കമ്യൂക്കൾക്ക് ഇന്ന് അവശേഷിക്കുന്ന സ്വാധീനവും അപകടഹേതുവാണ്......... കേരളത്തിലെ രണ്ടാമത്തെ പാർട്ടിയായി കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയെ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ ഏതു തിരഞ്ഞെടുപ്പിലും ഒരു വ്യാഘ്രത്തെപ്പോലെ അതു നമ്മുടെ മേൽ ചാടിവീണെന്നുവരും......... മൊത്തം പോൾ ചെയ്ത വോട്ടിന്റെ 43 ശതമാനമാണ് കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്ക് കിട്ടിയിട്ടുള്ളത്’.

ഇന്ത്യയിലെ വൻകിട മുതലാളിമാരുടെ പത്രങ്ങളിൽ ഒന്നായ ‘ടൈംസ് ഓഫ് ഇന്ത്യ’ ഇങ്ങിനെ എഴുതി: ‘സഖ്യകക്ഷികളുടെ വിജയത്തിൽ രാജ്യമാകമാനം ആഹ്ലാദിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും, വോട്ടുകളെക്കുറിച്ച് അവലോകനം സംതൃപ്തിക്കവകാശം നൽകുന്നില്ല......... കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാർക്കുള്ള വോട്ടുകളുടെ എണ്ണം, കഴിഞ്ഞ 3 കൊല്ലത്തിനുമുമ്പ് നടന്ന തിരഞ്ഞെടുപ്പിനേക്കാൾ അധികരിച്ചുവെന്നു മാത്രമല്ല, ആകെ വോട്ടിൽ അവർക്കുള്ള പങ്ക് പരിഗണനീയമായി അധികരിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നത് ഒരു പരുപരുത്ത യാഥാർത്ഥ്യമായി നിലക്കൊള്ളുന്നു’.

‘സീറ്റുകൾ കുറഞ്ഞുവെങ്കിലും ചുവപ്പന്മാർക്ക് വോട്ടുകൾ കൂടി’ എന്നാണ് അമേരിക്കയിലെ ‘ടൈം’ മാസിക ഖേദപൂർവ്വം റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തത്. തിരഞ്ഞെടുപ്പുഫലങ്ങളിൽ അധികമൊന്നും സന്തോഷിക്കാനില്ലെന്നാണ് ‘ന്യൂയോർക്ക് ടൈംസ്’ പറയുന്നത്. കാരണം, കമ്യൂണിസ്റ്റ്കാർക്ക് കഴിഞ്ഞ തവണത്തേതിനേക്കാൾ കൂടുതൽ വോട്ടു ലഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിയായ ആഹ്ലാദത്തിന്നവകാശമില്ലെന്നുതന്നെയാണ് കെ.പി.സി.സി.പ്രസിഡണ്ട് ശ്രീ. ശങ്കറുടേയും അഭിപ്രായം.

നിയമവിധേയമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റിന്നെതിരായി കേരളത്തിലെ പിന്തിരിപ്പൻ ശക്തികൾ നടത്തിയ ജനാധിപത്യവിരുദ്ധവും അക്രമാസക്തവുമായ അട്ടിമറി പ്രവർത്തനങ്ങളെ ഒരു ‘ബഹുജനമുന്നേറ്റ’മെന്നു പറഞ്ഞു അനുഗ്രഹിക്കുവാൻ പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്റുപോലും മുതിരുകയുണ്ടായി. കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റിന്ന് ബഹുജനപിന്തുണ നഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നും 1957 ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്ക് പിന്തുണ നൽകിയ ജനങ്ങളിൽ ഗണ്യമായ ഒരു വിഭാഗം പാർട്ടിയുടെ നേതൃത്വത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നും പറഞ്ഞുകൊണ്ടാണ് അദ്ദേഹം വിരുദ്ധന്മാരുടെ വിമോചനസമരത്തെ ന്യായീകരിച്ചത്. പ്രധാനമന്ത്രി നെഹ്റുവും മറ്റു കോൺഗ്രസ്സ് നേതാക്കന്മാരും എത്തിച്ചേർന്ന ഈ നിഗമനത്തെ പൊക്കിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ടാണ് 1959 ജൂലായ് 31-ാം തീയതി കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവണ്മെന്റിനെ പിരിച്ചുവിട്ടത്.

1 വിമോചനസമരം ന്യായീകരിക്കപ്പെട്ടുവോ?

നെഹ്റുവിന്റേയും മറ്റു കോൺഗ്രസ്സുനേതാക്കന്മാരു ടേയും ഈ നിഗമനം തികച്ചും തെറ്റായിരുന്നുവെന്ന് 1960 ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പുഫലങ്ങൾ തെളിയിച്ചിരിക്കുന്നു. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്കുണ്ടായിരുന്ന ബഹുജനപിന്തുണ ഒട്ടുംതന്നെ നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടില്ല. നേരേമറിച്ച് കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റ് രൂപവൽക്കരിക്കുന്നതിനു മുമ്പുണ്ടായിരു ന്നതിനേക്കാൾ എത്രയോ അധികം ജനങ്ങൾ ഇന്നു പാർട്ടിയുടെ പിന്നിൽ അണിനിരന്നിട്ടുണ്ട്. 1957-ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്കും പാർട്ടി പിന്താ ങ്ങിയ സ്വതന്ത്രന്മാർക്കും കൂടി കിട്ടിയ വോട്ട് $23\frac{3}{4}$ ലക്ഷം മാത്രമായിരുന്നു. അതായത് ആകെ പോൾ ചെയ്ത വോ ട്ടിന്റെ 40.4 ശതമാനം. 1960 ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പിലാകട്ടെ പാർട്ടിയ്ക്കും പാർട്ടി പിന്താങ്ങിയ സ്വതന്ത്രന്മാർക്കും കൂടി $35\frac{1}{2}$ ലക്ഷം വോട്ടുകൾ കിട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇത് ആകെ പോൾ ചെയ്ത വോട്ടിന്റെ $43\frac{1}{2}$ ശതമാനത്തിലധികമാ ണ്. 1957-ൽ കിട്ടിയതിനേക്കാൾ 12 ലക്ഷം വോട്ടുകൾ കൂടുതലാണ്; എന്നുവെച്ചാൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റു വരുന്നതിനുമുമ്പ് പാർട്ടിയ്ക്കു പിന്തുണനൽകിയ ഓരോ നൂറുപേരുടെ സ്ഥാനത്ത് ഇന്ന് നൂറ്റമ്പതുപേർ പാർട്ടിയു ടെ പിന്നിലണിനിരന്നിരിക്കുന്നു. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ നയപരിപാടികളും കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റു നടപ്പിൽ വരുത്തിയ പരിഷ്കാരങ്ങളും പൊതുവിൽ ശരിയായിരു ന്നു എന്നും അതിൻഫലമായി കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ സ്വാധീനശക്തി മുമ്പൊരിക്കലുമുണ്ടായിട്ടില്ലാത്തവിധം വളർന്നിരിക്കുന്നുവെന്നുമല്ലേ ഈ കണക്കുകൾ വിളിച്ചുപ റയുന്നത്?

2 പാർട്ടിയുടെ സ്വാധീനശക്തി വളരുന്നു

മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാർക്കു കൂടുതൽ സീറ്റുകിട്ടിയിട്ടുണ്ടെന്നു ള്ളതു ശരിയാണ്. പക്ഷേ, ഇതിന്റെ അർത്ഥം അവർ കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റിന്നെതിരായി അഴിച്ചുവിട്ട 'വിമോചനസമരം' ശരിയായിരിക്കുമെന്നാണോ? തീർച്ചയായുമല്ല. 'വിമോചനസമര'ത്തിൽ ഏറ്റവും സജീവമായി പ്രവർത്തിച്ച ആർ.എസ്.പി., കെ.എസ്.പി., ജനസംഘം എന്നീ പാർട്ടികൾ തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ നിലംപരിശാവുകയാണുണ്ടായത്. തങ്ങൾ ഈററപ്പുലികളാണെന്നും തങ്ങളാണ് മുൻപന്തിയിൽനിന്നുകൊണ്ടു 'വിമോചനസമര'ത്തെ 'വിജയ'ത്തിലേക്കു നയിച്ചതെന്നും റവലൂഷണറിസോഷ്യലിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്കാർ വീമ്പടിച്ചു നടന്നിരുന്നു പക്ഷേ, തിരഞ്ഞെടുപ്പിൽ അവർ ആഗ്രഹിച്ചുപോലെ 3 ശതമാനം വോട്ടുകൾകൂടി അവർക്കു നേടാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഒട്ടനവധി യുവാക്കന്മാരെ അണിനിരത്തിക്കൊണ്ടു വീറോടെ സമരംചെയ്ത ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞൂരാന്റെ കെ.എസ്.പി ദയനീയമായി പരാജയപ്പെട്ടു. ജനസംഘത്തിന്റെ സ്ഥിതിയും വ്യത്യസ്തമല്ല. 'വിമോചന'സമരമാണ് ബഹുജനപിന്തുണയുടെ അടിസ്ഥാനമെങ്കിൽ ഈ പാർട്ടികൾക്ക് കൂടുതൽ വോട്ടുകൾ കിട്ടേണ്ടതായിരുന്നു.

കോൺഗ്രസ്സ്—പി.എസ്.പി-ലീഗു മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയ്ക്ക് 126-ൽ 94 സീറ്റുകളും 43 ലക്ഷം വോട്ടുകളും കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. യഥാർത്ഥത്തിലിത് മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയുടെ മാത്രം ശക്തിയല്ല. രാഷ്ട്രീയവും സാമൂഹ്യവും സാമ്പത്തികവും സാമുദായികവുമായ എല്ലാത്തരം പിന്തിരിപ്പത്തങ്ങളുടേയും വ്യത്തികേടുകളുടേയും കൂട്ടുകെട്ടാണു വിജയിച്ചത്. കത്തോലിക്കാപ്പള്ളി, നായർ സർവ്വീസ് സൊസൈറ്റിയുടേയും മുസ്ലീംലീഗിന്റേയും സാമുദായികവാദം, മതപരമായ ഭീഷണികൾ, സ്ഥാപിതതാല്പര്യക്കാർ, അഖിലേന്ത്യാ കോൺഗ്രസ്സു നേതൃത്വം, കേന്ദ്രഗവൺമെന്റ്, വിദേശത്തുനിന്നുള്ള പണം ഇവയെല്ലാം കൂടിയാണ് മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയെ വിജയിപ്പിച്ചത്. ഒരുദാഹരണം കൊണ്ട് ഇതു വ്യക്തമാക്കാം. ഏറണാകുളം നിയോജകമണ്ഡലത്തിൽ വിജയിച്ചത് ഒരു കോൺഗ്രസ്സ് സ്ഥാനാർത്ഥിയാണ്. എന്നാൽ കത്തോലിക്കാ വൈദികനേതൃത്വം കെ.എസ്.പി. സ്ഥാനാർത്ഥിയെ വിജയിപ്പിയ്ക്കാനാണ് ഇടയലേഖനമിറക്കിയിരുന്നതെങ്കിൽ ശ്രീ. മത്തായി മാഞ്ഞൂരാൻ വിജയിയ്ക്കുമായിരുന്നു.

ഇത്രയൊക്കെയായിട്ടും, കോൺഗ്രസ്സിന്നു 28 ലക്ഷവും പി.എസ്സ്.പി.ക്കു 11 ലക്ഷവും മുസ്ലീംലീഗിന്നു 4 ലക്ഷവും വോട്ടുകൾ കിട്ടിയപ്പോൾ കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയ്ക്കുമാത്രം $35\frac{1}{2}$ ലക്ഷം വോട്ടുകൾ നേടാൻ കഴിഞ്ഞു. ഏറ്റവുമധികം വോട്ടുകൾ കിട്ടിയതു കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയ്ക്കാണെന്നും ജനങ്ങളുടെയിടയിൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയേക്കാൾ സ്വാധീനശക്തിയുള്ള മറ്റൊരു പാർട്ടിയും കേരളത്തിലില്ലെന്നും ഈ കണക്കുകൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

3 സ്വന്തമായ ശക്തി കുറയുന്നു

മറ്റൊരു കാര്യം കൂടി എടുത്തു പറയേണ്ടതുണ്ട്: കോൺഗ്രസ്സ്—പി. എസ്. പി—മുസ്ലീംലീഗു പാർട്ടികൾക്കു കിട്ടിയ വോട്ടുകൾ അതാതു പാർട്ടികൾക്കുള്ള ബഹുജന പിൻബലത്തെ ശരിയ്ക്കും പ്രതിഫലിപ്പിയ്ക്കുന്നില്ല. ഉദാഹരണത്തിന്ന്, കോൺഗ്രസ്സിന്നു കിട്ടിയ 28 ലക്ഷം വോട്ടുകൾ കോൺഗ്രസ്സിന്റെ മാത്രം വോട്ടുകളല്ല; മുസ്ലീംലീഗിന്റേയും പി. എസ്. പിയുടേയും വോട്ടുകൾകൂടി അവയിലടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. ഈ യാഥാർത്ഥ്യം മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാർ തന്നെ സമ്മതിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയിലെ ‘ഏതെങ്കിലും ഒരു കക്ഷിയ്ക്കു കിട്ടിയ സീറ്റ് അതിന്റെ സ്വന്തം ശക്തികൊണ്ടുമാത്രം നേടിയതാണെന്നു ഭാവിയ്ക്കുന്നെങ്കിൽ അതു സത്യസന്ധമല്ല” എന്ന് ‘ദിനബന്ധു’വും (ഫെബ്രുവരി 14-ാം തീയതിയിലെ മുഖപ്രസംഗത്തിൽ) “കെ.പി.സി.സി. പ്രസിഡണ്ടായ ആർ. ശങ്കർ തന്നെ ജയിച്ചിട്ടുള്ളത് കോൺഗ്രസ്സുകാരുടെ വോട്ടുകൊണ്ടുമാത്രമല്ല. യഥാർത്ഥത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിജയത്തിന്നു മുഖ്യഹേതു കണ്ണൂരിലെ മുസ്ലീംലീഗാണ്. അങ്ങിനെ പലരുടേയും” എന്ന് ‘എക്സ്പ്രസ്സും’ (ഫെബ്രുവരി 13-ാം തീയതി മുഖപ്രസംഗത്തിൽ) തുറന്നു സമ്മതിയ്ക്കുന്നു. കാര്യം വ്യക്തമാണ്. 1957-ൽ ചെയ്തതുപോലെ ഒറ്റയ്ക്കൊറ്റയ്ക്കാണ് കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയെ നേരിട്ടിരുന്നത് എങ്കിൽ മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയിലെ കക്ഷികൾക്ക് ഇപ്പോൾ കിട്ടിയിട്ടുള്ളത്ര വോട്ടുകളോ സീറ്റുകളോ ഒരിയ്ക്കലും കിട്ടുമായിരുന്നില്ല. ഇതിന്റെയർത്ഥം കോൺഗ്രസ്സ്, പി.എസ്.പി., മുസ്ലീംലീഗ് എന്നീ പാർട്ടികളിലോരോന്നിന്റേയും സ്വന്തമായ ശക്തി വളരെയധികം കുറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും നേരെ മറിച്ച് കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടേതു താരതമ്യേന വർദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നുമാണ്; കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയ്ക്കെതിരായി സ്വന്തം കാലിന്മേൽനിന്നുകൊണ്ട് മത്സരിച്ച് എട്ടോ പത്തോ സീറ്റെങ്കിലും, നേടാൻ കഴിവുള്ള യാതൊരു പാർട്ടിയും കേരളത്തിലില്ലാതായിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നുവെന്നാണ്.

മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയിലെ മൂന്നു കക്ഷികളിൽവെച്ച് ഏറ്റവുമധികം വോട്ടു കിട്ടിയത് കോൺഗ്രസ്സിനാണ്. എന്നാൽ രാഷ്ട്രീയവും ധാർമ്മികവുമായി ഏറ്റവുമധികം തകർന്നതും കോൺഗ്രസ്സാണ്. ദേശീയബോധത്തിന്റേയും സ്വാതന്ത്ര്യ സമരത്തിന്റേയും പാരമ്പര്യത്തെ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചുപോന്ന കോൺഗ്രസ്സിന്നു കത്തോലിക്കാപ്പള്ളി മേധാവിത്വത്തിന്റേയും മുസ്ലിംലീഗിന്റേയും സഹായം കൂടാതെ കേരളക്കരയിൽ നിലനില്ക്കാൻപോലും സാദ്ധ്യമല്ലെന്നായിരിയ്ക്കുന്നു. ഈ അധഃപതനത്തെയാണ് അവർ ജനാധിപത്യത്തിന്റെ വിജയമെന്നു വിളിയ്ക്കുന്നത്!

4 ബൂർഷ്വാസിയുടെ ധാർമ്മികാധഃപതനം

ഇന്ത്യൻ ബൂർഷ്വാസിയെ നേരിടാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുള്ള കുഴപ്പം സാമ്പത്തികരംഗത്തിലോ രാഷ്ട്രീയ രംഗത്തിലോ മാത്രമല്ല പ്രകടമാകുന്നത്. ധാർമ്മികവും സാംസ്കാരികവുമായ മണ്ഡലങ്ങളെ നേരിട്ടിട്ടുള്ള കുഴപ്പമാണ് കൂടുതൽ ശോചനീയം. തങ്ങളുടെ സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ സ്വേച്ഛാധിപത്യം നിലനിർത്താൻ കഴിഞ്ഞ കാലത്തത്രയും ജനാധിപത്യം, ദേശീയത്വം മതേതരരാഷ്ട്രം, അഹിംസ, സഹകരണം, സമാധാനം തുടങ്ങിയ മുഖ്യങ്ങളുയർത്തിപ്പിടിയ്ക്കാൻ അവർക്കു സാധിച്ചിരുന്നു. എന്നാൽ, തൊഴിലാളിവർഗ്ഗം കണക്കിലെടുക്കപ്പെടേണ്ട ഒരു ശക്തിയായി വളരാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഇത്തരം മൂല്യങ്ങൾക്കൊന്നും യാതൊരു സ്ഥാനവുമില്ലാതായി. ജനാധിപത്യത്തെപ്പിടിച്ചാണയിട്ടു നടന്നവർ കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയ്ക്കെതിരായി ജനാധിപത്യവിരുദ്ധമായ എന്തു നടപടി വേണമെങ്കിലും സ്വീകരിയ്ക്കാൻ സന്നദ്ധരായി. മുസ്ലിംലീഗിനെ ‘ചത്ത കുതിര’യെന്നു പറഞ്ഞാക്ഷേപിച്ചവർക്ക് അതേ ലീഗിന്റെ പതാകയിൻകീഴിൽ നിന്നുകൊണ്ടല്ലാതെ ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്യാൻപോലും സാധിയ്ക്കില്ലെന്നായി. മതേതരരാഷ്ട്രത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യമുയർത്തിപ്പിടിച്ചുകൊണ്ട് മതം രാഷ്ട്രീയ കാര്യങ്ങളിലിടപെടാൻ പാടില്ലെന്നു ശഠിച്ചിരുന്നവർക്ക് വോട്ടുവേണമെങ്കിൽ ഇടയലേഖനങ്ങളുടെ സഹായം കൂടിയേ കഴിയൂ എന്നായി. സത്യം, അഹിംസ തുടങ്ങിയ വലിയ വലിയ വാക്കുകൾ ഉച്ചരിച്ചു നടന്നവർക്ക് ‘കമ്യൂണിസത്തിന്റെ ഭീഷണി’യുടെ മുമ്പിൽ എന്തു നുണയും പറയണമെന്നായി. എന്തക്രമവും കാണിയ്ക്കാമെന്നായി, ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, 1960-ലെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് ബൂർഷ്വാസിയുടെ എല്ലാ കാപട്യങ്ങളേയും തുറന്നു കാണിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു.

എന്നിട്ടും, മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയുടെ പിന്നിൽ 43 ലക്ഷം വോട്ടർമാർ അണിനിരക്കുകയുണ്ടായി എന്നത് ഒരു പരമാർത്ഥമാണ്. ഒരു ദയനീയമായ പരമാർത്ഥം ഈ വോട്ടർമാരെല്ലാം സ്ഥാപിതതാല്പര്യക്കാരായ ജന്മികളും മുതലാളിമാരുമാണോ? അല്ലെങ്കിൽ സ്ഥാപിതതാല്പര്യക്കാരുടെ ചട്ടുകങ്ങളായിത്തീർന്ന വൈദീക നേതാക്കന്മാരും വർഗ്ഗീയഭ്രാന്തന്മാരുമാണോ? തീർച്ചയായുമല്ല. നേരെ മറിച്ച് അവരിൽ ഭൂരിഭാഗവും സാധാരണക്കാരായ ജനങ്ങളാണ്. അവരുടെയിടയിൽ കൃഷിക്കാരുണ്ട്, ഇടത്തരക്കാരുണ്ട്, തൊഴിലാളികൾപോലുമുണ്ട്. ലക്ഷക്കണക്കിലുള്ള ഈ ജനങ്ങൾ മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാർക്കു വോട്ടു ചെയ്യുതെന്തുകൊണ്ടാണ്? ബൂർഷ്വാസിയുടേയും മറ്റു സ്ഥാപിത താല്പര്യക്കാരുടേയും അവർക്കൊറ്റുനിന്ന സാമുദായിക—മതശക്തികളുടേയും നയപരിപാടികളെ ലക്ഷക്കണക്കിലുള്ള ജനങ്ങൾ അനുകൂലിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണോ ഇതിന്റെ അർത്ഥം? ‘അല്ല’ എന്നുറപ്പിച്ചു പറയാം.

5 നിഷേധാത്മകമായ വോട്ടുകൾ

കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയ്ക്കു വോട്ടുചെയ്ത മുപ്പത്തഞ്ചരലക്ഷം ജനങ്ങൾ വ്യക്തവും ക്രിയാത്മകവുമായ ഒരു പരിപാടിയ്ക്കുവേണ്ടിയാണ് വോട്ടുചെയ്തത്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ നയപരിപാടികളേയും കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റ് നടപ്പിൽവരുത്തിയ പരിഷ്ക്കാരങ്ങളേയും അവർ ശരിവച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. എന്നാൽ മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാർ വ്യക്തമായ ഒരു പരിപാടിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലല്ല തിരഞ്ഞെടുപ്പിനെ അഭിമുഖീകരിച്ചത്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റ് കൊണ്ടുവന്ന വിദ്യാഭ്യാസ നിയമം, കർഷകബന്ധബിൽ മുതലായ നിയമനിർമ്മാണങ്ങളെപ്പോലും പരസ്യമായി എതിർക്കാൻ അവർ ധൈര്യപ്പെടുകയുണ്ടായില്ല. പ്രധാനമായും കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിന്റെ പേരിലാണ് അവർ വോട്ടു ചോദിച്ചത്. കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയെപ്പറ്റിയും കമ്യൂണിസ്റ്റ് ഗവൺമെന്റിനെപ്പറ്റിയും നെറികെട്ട അപവാദങ്ങളും നുണകളും പ്രചരിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ് അവർ നാട്ടുകാരെ സമീപിച്ചത്. രാഷ്ട്രീയമായി പിന്നണിയിൽ കിടക്കുന്ന മുസ്ലീം സ്ത്രീകൾ, കത്തോലിക്കാ സ്ത്രീകൾ മുതലായവരുടെ മതവികാരത്തെ ചൂഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടും മതപരമായ ഭീഷണികൾ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ടുമാണ് അവർ വോട്ടുനേടിയത്. കമ്യൂണിസത്തിന്റെ അപകടങ്ങളെപ്പറ്റി ചെറുകിട സ്വത്തുടമസ്ഥന്മാരിലും ഇടത്തരക്കാരിലും ഒരുതരം ഭീതിയുളവാക്കിക്കൊണ്ട് വോട്ടു സമ്പാദിക്കാനാണ് അവർ പരിശ്രമിച്ചത്. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ, ക്രിയാത്മകമായ ഒരു പരിപാടിയുടെ പേരിലല്ല, നിഷേധാത്മകമായ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിന്റെ പേരിലാണ് അവർ ജനങ്ങളെ അണിനിരത്തിയത്. അങ്ങിനെയാണ് രാഷ്ട്രീയമായി പിന്നണിയിൽകിടക്കുന്നവരും 1960 വരെ വോട്ടിന്റെ പ്രാധാന്യംപോലും മനസ്സിലാക്കാത്തവരുമായ വലിയൊരു വിഭാഗം ജനങ്ങളുടെ പിൻബലം നേടാൻ അവർക്കു സാധിച്ചത്.

6 കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധം വിജയിക്കുകയില്ല

ഇത്തരത്തിലുള്ള കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധം ലോകത്തിലെ വിടെയും വിജയിച്ചിട്ടില്ല. ഹിറ്റ്ലറുടെ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിനുപോലും ഏറെക്കാലം ജനങ്ങളെ മയക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. തൊഴിലില്ലായ്മ പരിഹരിക്കുക, വ്യവസായങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുക, ജർമ്മനിയെ ഐശ്വര്യപൂർണ്ണമാക്കുക, മറ്റു രാജ്യങ്ങളെ കീഴടക്കിക്കൊണ്ട് ജർമ്മനിയുടെ ശക്തി വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ക്രിയാത്മകമായ ഒരു പരിപാടിയുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടു മാത്രമേ ഹിറ്റ്ലർക്കുപോലും കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധം ആളിക്കത്തിയ്ക്കാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളു. കേരളത്തിലെ മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാരുടെ സ്ഥിതി വ്യത്യസ്തമാണ്. അവരുടെ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിനു കേരളത്തെ നേരിട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളുമായി യാതൊരു ബന്ധവുമില്ല. വ്യവസായവൽക്കരണം, കാർഷിക പരിഷ്ക്കരണം, ജനങ്ങളുടെ ജീവിതത്തോതുയർത്തൽ, നിത്യോപയോഗ സാധനങ്ങളുടെ വില കുറയ്ക്കൽ, ഭക്ഷ്യപ്രശ്നം പരിഹരിയ്ക്കൽ, കൂലിയും ബോണസ്സും എന്നിങ്ങിനെയുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾക്കു പരിഹാരം കാണാൻ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധം കൊണ്ടു സാധിക്കുകയില്ല.

മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാർ ഭരണമേറ്റെടുത്തു കഴിഞ്ഞാൽ സ്ഥിതി മാറാൻ തുടങ്ങും. അന്ധമായ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധം ഛർദ്ദിച്ചുകൊണ്ട് മാത്രം കേരളത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ പ്രശ്നങ്ങളിൽ നിന്ന് ജനങ്ങളുടെ ശ്രദ്ധയെ എത്രകാലം തിരിച്ചുവിടാൻ കഴിയും. കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിന്റെ പേരിൽ മാത്രം, തങ്ങൾക്കു വോട്ടുചെയ്ത 43 ലക്ഷം ജനങ്ങളുടെ പിന്തുണ എത്രകാലം നിലനിറുത്താൻ സാധിയ്ക്കും?

മറ്റൊരു മാർഗ്ഗമുണ്ട്: പിന്നണിയിൽ കിടക്കുന്ന കേരളത്തെ വ്യാവസായികമായും കാർഷികമായും സാമൂഹ്യമായും സാംസ്കാരികമായും അഭിവൃദ്ധിപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഭൂരിപക്ഷക്കാരായ അദ്ധ്വാനിയ്ക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ താല്പര്യങ്ങളെ കാത്തുരക്ഷിക്കുന്നതിനുമുതകുന്ന ധീരമായ ഒരു പരിപാടിയുടെ പിന്നിൽ ജനങ്ങളെയാകെ യോജിപ്പിച്ചണിനിരത്തുക. പക്ഷേ, ഇത്തരത്തിലുള്ള നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ ജനങ്ങളെ യോജിപ്പിക്കുകയാണ് പരിപാടിയെങ്കിൽ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിനുഒരു സ്ഥാനവുമില്ലാതായിത്തീരും. എന്തെന്നാൽ, മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കാർക്കു വോട്ടു ചെയ്ത 43 ലക്ഷം ജനങ്ങളും കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിക്കു വോട്ടുചെയ്ത 35 ലക്ഷം ജനങ്ങളും ഒരുപോലെ സ്വാഗതം ചെയ്യുന്ന ഒരു പരിപാടിയായിരിക്കും അത്.

പക്ഷേ, ഒന്നുണ്ട്. ഇത്തരമൊരു ജനകീയ പരിപാടി നടപ്പിൽ വരുത്താൻ തുടങ്ങുന്ന നിമിഷത്തിൽ മുക്കൂട്ടുമുന്നണിക്കുള്ളിലെ വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ മൂർച്ഛിയ്ക്കാൻ തുടങ്ങും. ഉദാഹരണത്തിന്, കമ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി തുടങ്ങിവെച്ച കാർഷിക ബന്ധബില്ലിലോ വിദ്യാഭ്യാസ നിയമത്തിലോ വ്യവസായബന്ധബില്ലിലോ ഒന്നു കൈവെച്ചാൽ മതി, കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിൽ മാത്രം അടിയുറച്ച മുക്കൂട്ടുമുന്നണിയുടെ ഐക്യം പൊളിയാൻ തുടങ്ങും.

രണ്ടായാലും, അന്ധമായ കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരോധത്തിന് ദീർഘായുസ്സു തീർച്ച.

നവയുഗം 20. 2. 1960

കെ. ദാമോദരൻ

കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടിയുടെ കേരളത്തിലെ സ്ഥാപകനേതാക്കളിൽ ഒരാളും മാർക്സിസ്റ്റ് സൈദ്ധാന്തികനും എഴുത്തുകാരനുമായിരുന്നു കെ. ദാമോദരൻ (ഫെബ്രുവരി 25, 1904–ജൂലൈ 3, 1976). മലപ്പുറം ജില്ലയിലെ തിരൂർ വില്ലേജിൽ പൊറ്റൂർ ദേശത്ത് കീഴേടത്ത് എന്ന സമ്പന്ന നായർ കുടുംബത്തിൽ കിഴക്കിനിയേടത്ത് തുപ്പൻ നമ്പൂതിരിയുടേയും കീഴേടത്ത് നാരായണി അമ്മയുടേയും മകനായാണ് ദാമോദരൻ ജനിച്ചത്. കേരള മാർക്സ് എന്നാണ് അദ്ദേഹം വിശേഷിപ്പിക്കപ്പെട്ടിരുന്നത്. 'പാട്ടബാക്കി' എന്ന നാടകരചനയിലൂടെയും അദ്ദേഹം പ്രശസ്തനായി. കോഴിക്കോട് സാമൂതിരി കോളേജിൽ വിദ്യാർത്ഥിയായിരിക്കുമ്പോൾ തന്നെ ദേശീയപ്രസ്ഥാനങ്ങളോട് ആകർഷിക്കപ്പെട്ടു. നിയമലംഘന പ്രസ്ഥാനത്തിൽ പങ്കെടുത്ത് അറസ്റ്റ് വരിച്ചു.

കാശിവിദ്യാപീഠത്തിലെ പഠനകാലഘട്ടം മാർക്സിസ്റ്റ് ആശയങ്ങളോട് താൽപര്യം വർദ്ധിപ്പിച്ചു. തികഞ്ഞ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റുകാരനായാണ് കേരളത്തിൽ തിരിച്ചെത്തിയത്. പൊന്നാനി ബീഡിതൊഴിലാളി പണിമുടക്കിൽ പങ്കെടുത്ത് അറസ്റ്റ് വരിച്ചു. നവയുഗം വാരികയുടെ പത്രാധിപരായിരുന്നു. പാർട്ടി പിളർന്നപ്പോൾ സി. പി. ഐ.-യിൽ ഉറച്ചുനിന്നെങ്കിലും അവസാനകാലത്ത് പാർട്ടിയിൽ നിന്നും അകന്നു. ജവഹർലാൽ നെഹ്രു സർവ്വകലാശാലയിൽ ഇന്ത്യൻ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് ചരിത്രം തയ്യാറാക്കാനുള്ള പഠനത്തിനിടെ 1976 ജൂലൈ 3-ന് അന്തരിച്ചു. പദ്മം ജീവിതപങ്കാളിയായിരുന്നു.

പിൻകുറിപ്പ്

- സായാഹ്ന പുറത്തിറക്കുന്ന ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുവാനായി ഒരിക്കലും ഒരു കമ്പ്യൂട്ടറോ ഡെസ്ക്ടോപ് ആപ്ലിക്കേഷനുകളോ ആവശ്യമില്ല. ആധുനിക മനുഷ്യന്റെ സന്തതസഹചാരിയായ സ്മാർട്ട് ഫോണുകളുടെ സ്ക്രീനിൽ തന്നെ വായിക്കുവാൻ തക്ക രീതിയിലാണ് ഈ പിഡിഎഫുകൾ വിന്യസിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫോണിന്റെ വീതിക്കു നിജപ്പെടുത്തിയ രീതിയിലാണ് മാർജിനുകൾ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.
- പിഡിഎഫ് പ്രമാണങ്ങൾ വായിക്കുവാനുള്ള പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാതരം സ്മാർട്ട്ഫോണുകളിലും ഇന്നു ലഭ്യമാണ്. എന്നിരിക്കിലും സൗജന്യമായി കിട്ടുന്ന അഡോബി അക്രോബാറ്റ് റീഡർ ആണ് ഇവയിൽ ഏറ്റവും മുന്തിയത്. അതുകൊണ്ട് അഡോബി റീഡർ ഇൻസ്റ്റാൾ ചെയ്യുകയും അതിൽ ഈ ഫോൺ പിഡിഎഫുകൾ വായിക്കുകയും ചെയ്യുക.

കെ ദാമോദരന്റെ സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ 9

ഫോൺ പതിപ്പുകളുടെ കണ്ണികൾ

1. കേരളത്തിൽ മുതലാളിത്തത്തിന്റെ ഉത്ഭവം
2. കേരളത്തിന്റെ സാമ്പത്തികഭദ്രത
3. പണമിറക്കാൻ ഗവർമ്മെണ്ട്, ലാഭം തട്ടാൻ മുതലാളി!
4. വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ നേരെ
5. രണ്ടു കൊല്ലങ്ങൾ
6. ഇടപെടൽ
7. പതിനൊന്നാംവകുപ്പും സംവരണവും
8. പുതിയ മന്ത്രിസഭ
9. കമ്യൂണിസ്റ്റ് വിരുദ്ധശക്തികളുടെ കൂട്ടുകെട്ട് വിജയിക്കുകയില്ല
10. കർഷകസമരം
11. സാമുദായിക ലഹളകളുടെ പാഠം
12. ഗോവ വിമോചനം—അഭിനന്ദനങ്ങൾ!
13. ഇന്ത്യയും സോഷ്യലിസവും
14. പുതിയ ലോകത്തിൽ പുതിയ ഇന്ത്യ
15. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ സോഷ്യലിസം
16. സോഷ്യലിസത്തിലേയ്ക്കുള്ള വ്യത്യസ്തമാർഗ്ഗങ്ങൾ
17. സോഷ്യലിസത്തിലേയ്ക്കുള്ള ഇന്ത്യയുടെ മാർഗ്ഗം
18. കേരളത്തിലെ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് വിജയം
19. സാമ്പത്തിക സ്വാതന്ത്ര്യത്തിലൂടെ സോഷ്യലിസത്തിലേക്ക്
20. യൂട്ടോപ്യ
21. ഫാസിസം
22. ഫ്രഞ്ചു വിപ്ലവം
23. സോവിയറ്റ് ചൈന
24. മദ്ധ്യധരണ്യാഴിയിലെ വടംവലി
25. ജയിലിന്റെ മനശ്ശാസ്ത്രം

വെബ് പതിപ്പു കണ്ണികൾ

1. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 1
2. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 2
3. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 3
4. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 4
5. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 5
6. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 6
7. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 7
8. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 8
9. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 9
10. കെ ദാമോദരൻ: സമ്പൂർണ്ണകൃതികൾ ഭാഗം 10

സായാഹ്ന ഫൗണ്ടേഷൻ, ജഗതി, തിരുവനന്തപുരം 695014